

Kamercommissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

cie.vro@tweedekamer.nl

Datum

11 april 2025

Ons kenmerk

257615/2025

Contactpersoon

Bijlage(n)

Joeri Redder-Veen (06 39837495) – de NL ggz

Lauris van Eekeren (06 21357010) – Valente

Niels Bartels (06 34614817) -Sociaal Werk Nederland

Onderwerp: Inbreng CD Leefbaarheid en Veiligheid

Geachte Kamerleden,

Op 23 april voert u het commissiedebat Leefbaarheid en Veiligheid. Vanuit de Nederlandse ggz, Valente en Sociaal Werk Nederland vragen wij uw aandacht voor enkele urgente onderwerpen.

1. Een veilige wijk is een inclusieve wijk

In leefbare en veilige buurten doet iedereen mee. Ook mensen met onbegrepen gedrag. Zij horen bij de samenleving. Dat vraagt om samenhang tussen wonen, zorg, welzijn, werk en bestaanszekerheid náást een veiligheidsaanpak.

De parlementaire verkenning *Verward/onbegrepen gedrag en veiligheid* (juli 2024) benadrukt de noodzaak van duidelijke verantwoordelijkheden op lokaal, regionaal en landelijk niveau en wijst op het ontbreken van overkoepelend beleid, structurele financiering en stelselcoördinatie.

De ministeries hebben om die reden gekozen voor BZK als regievoerder op Het Landelijk Programma Onbegrepen gedrag. Wij hebben echter geen nieuwe activiteiten op dit programma vernomen. Of op welke manier de vertaling van de aanbevelingen parlementaire verkenning in dit programma gebeurt.

Hoe zorgt de politiek dat de bredere aanpak van onbegrepen gedrag gebaseerd is op de lessen uit de parlementaire verkenning en dat het bestaande programma hierop wordt aangepast?

2. Structurele financiering voor wijkgerichte aanpak

Samenwerking tussen zorg, sociaal werk, politie, gemeenten en woningcorporaties gebeurt al. Maar de financiering is versnipperd, projectmatig en tijdelijk. Dit belemmert de doorontwikkeling tot een krachtige gezamenlijke infrastructuur.

De coalitie [Zo doen we dat riep op](#) tot structurele, domeinoverstijgende financiering voor gebiedsgerichte samenwerking. Dit is belangrijk om bewoners te ondersteunen bij mentale gezondheid, bestaanszekerheid, schuldproblematiek en basisvaardigheden.

Is het kabinet bereid werk te maken van een structureel financieringskader voor gebiedsgerichte samenwerking, zoals bepleit in de oproep van 'Zo doen we dat'?

3. Forensische zorg draagt bij aan veiligheid – maar staat onder druk

Nederland heeft een uniek stelsel van forensische zorg, met behandeling en begeleiding binnen het strafrecht (zoals TBS en Overige Forensische Zorg). Dit [draagt bij aan een veiligere samenleving](#). Toch lijkt draagvlak onder druk te staan. Gemeenten geven bijvoorbeeld steeds vaker aan geen ruimtelijke mogelijkheden te bieden aan forensische zorg. Dit zorgt ervoor dat forensische klinieken verdwijnen of niet uit kunnen breiden, terwijl deze plekken hard nodig zijn. Incidenten zijn afschuwelijk, waar mogelijk voorkomen we die en we leren wanneer het misgaat. Het risico bij verward en gevaarlijk gedrag zal echter nooit 'nul' worden. Het gaat immers om onvoorspelbaar gedrag. In de meeste gevallen gaat het wél goed en de ongekend waardevolle bijdrage van forensische zorg aan onze samenleving blijft onderbelicht in het maatschappelijke en politieke debat.

Is de politiek bereid het draagvlak voor forensische zorg te versterken? Hoe worden gemeenten ondersteund om ruimtelijke mogelijkheden te (blijven) bieden als het gaat om klinieken, maar ook als het gaat om de uitstroom naar wonen? En zo het mogelijk te maken dat forensische zorg kan worden (blijven) geleverd, hetgeen aantoonbaar bijdraagt aan een veiliger samenleving?

4. Vroegsignalering en ondersteuning in de wijk

De meeste mensen met onbegrepen gedrag zijn geen ggz-cliënt, maar mijden zorg of vallen tussen wal en schip. Investeren in wijkgerichte maatschappelijke ondersteuning voorkomt escalatie (o.a. door sociaal werk, collectief aanbod, bemoeizorg, openbare geestelijke gezondheidszorg, mentale gezondheidsprogramma's en laagdrempelige voorzieningen). Wij ontvangen signalen dat veel gemeenten bemoeizorg afgebouwd hebben, sinds dit niet expliciet in de Wmo ('15) is opgenomen.

Kan de politiek ervoor zorgen dat maatschappelijke ondersteuning, bemoeizorg, openbare geestelijke gezondheidszorg en vroegsignalering stevig worden verankerd in beleid en financiering?

5. Blijf investeren in mentale weerbaarheid

De mentale weerbaarheid van wijkbewoners vergroten is cruciaal voor leefbaarheid. Preventie hoort daarbij, en is al opgenomen in het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA, mogelijk nog Integraal Zorg en Welzijnsakkoord/IZWA genoemd).

Zorg voor samenhang tussen huisvestings- en woonbeleid, gemeentelijke voorzieningen, vroegsignalering en preventie. Versterk de samenwerking tussen het sociaal domein, woondomein en zorgdomein, doorbreek schotten in de financiering daarvoor en leg deze zaken wettelijk vast.

6. Skaeve Huse

Skaeve Huse bieden woonoplossingen voor mensen die wel zelfstandig kunnen wonen, maar niet passen in reguliere woonwijken. Met enige begeleiding bieden deze woonconcepten de meest optimale woonoplossing, ook voor andere inwoners van de gemeente. Ondanks de in 2010 geschatte behoefte van 1.050 Skaeve Huse-woningen (verdeeld over ongeveer 150 projecten) zijn er anno 2025 naar schatting slechts 50 tot 100 woningen gerealiseerd. [Gemeenten lopen vast](#) op kosten, procedures en gebrek aan draagvlak bij omwonenden¹.

Er is geld voor gemeenten beschikbaar via de regeling huisvesting aandachtsgroepen (door de Tweede Kamer verlengd t/m eind 2025), Woningbouwimpulsen en het Nationaal Actieplan Dakloosheid, maar het ontbreekt aan landelijke specifieke aansturing en ondersteuning. Dit remt ontwikkeling van deze Skaeve Huse die bijdragen aan veiligheid, rust en leefbaarheid in steden en wijken.

Wij roepen op om de aangenomen motie Eerdmans en Bikker uit te voeren met centrale coördinatie, snelle en eenvoudige procedures, financiering en kennisdeling voor realisatie van Skaeve Huse.

Tot slot

Wij wensen u een vruchtbaar debat toe en gaan graag nader het gesprek met u aan. Daartoe kunt u contact opnemen met de adviseurs public affairs zoals boven de brief vermeld.

Met vriendelijke groet,

Jeroen Pepers, Directeur de Nederlandse ggz

Maarten Hijink, Directeur Valente

Lex Staal, Directeur-bestuurder Sociaal Werk Nederland

¹ Zie: [‘Alles mag, als je wel normaal doet’: reportage skaeve huse Hilversum - Vereniging Valente](#), [In de prikkelarme omgeving van de ‘Skaeve Huse’ in Utrecht kunnen voormalig overlastgevers hun leven weer oppakken - NRC](#),